

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

A6-0003/2009

24. 2. 2009

ZPRÁVA

o rovném zacházení a přístupu mužů a žen v oblasti divadelních umění
(2008/2182(INI))

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

Zpravodajka: Claire Gibault

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	7
VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o rovném zacházení a přístupu mužů a žen v oblasti divadelních umění (2008/2182(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky¹,
 - s ohledem na směrnici Rady 97/80/ES ze dne 15. prosince 1997 o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví²,
 - s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie³,
 - s ohledem na svá usnesení ze dne 7. června 2007 o sociálním postavení umělců⁴ a ze dne 3. září 2008 o rovnosti žen a mužů – 2008⁵,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A6-0003/2009),
- A. vzhledem k tomu, že divadelní umění se stále výrazně vyznačují nerovností, pokud jde o možnosti zaměstnání a příležitosti pro ženy a muže,
- B. vzhledem k tomu, že je vhodné vážně analyzovat mechanismy, které k této nerovnosti vedou,
- C. vzhledem k tomu, že zásada rovnosti mezi muži a ženami se musí uplatňovat na všechny aktéry v oblasti divadelních umění, ve všech oborech, ve všech typech struktur (produkci, distribuce i vzdělávání) a ve všech oblastech činnosti (umělecké, technické, administrativní),
- D. vzhledem k tomu, že muži a ženy nevykonávají jednotlivé profese v oblasti divadelních umění ve stejném rozsahu a že k této první formě nerovnosti se přidávají rozdílné podmínky práce a zaměstnání i rozdíl v příjmech,
- E. vzhledem k tomu, že nerovnost v přístupu k rozhodovacím funkcím, k prostředkům na produkci a k distribučním sítím existuje v různé míře ve všech oborech divadelních umění,

¹ Úř. věst. L 269, 5.10.2002, s. 15.

² Úř. věst. L 14, 20.1.1998, s. 6.

³ Úř. věst. C 364, 18.12.2000, s. 1.

⁴ Úř. věst. C 125 E, 22.5.2008, s. 223.

⁵ Texty přijaté tohoto dne P6_TA(2008)0399.

- F. vzhledem k tomu, že záměr dodržovat rovnost v profesích divadelních umění předpokládá systematické uplatňování zásady zastoupení obou pohlaví,
- G. vzhledem k tomu, že talent není jediným vysvětlením umělecké kvality provedení nebo úspěchu profesionální kariéry a že vyrovnanější zastoupení mužů a žen v profesích divadelních umění dodá celému tomuto odvětví novou dynamiku,
- H. vzhledem k tomu, že je proto vhodné změnit situace, za kterých nyní dochází k segregaci, jež se v oblasti divadelních umění stále vyskytují, a to nejen modernizací a demokratizací tohoto odvětví, ale rovněž stanovením realistických cílů týkajících se rovnosti, jež podpoří sociální spravedlnost,
- I. vzhledem k tomu, že zjištěné případy nerovnosti mají za následek nevyužití schopností a talentu, poškozují uměleckou dynamiku a brání rozšiřování a ekonomickému rozvoji tohoto odvětví,
- J. vzhledem k tomu, že přetrvávající předsudky vedou příliš často k diskriminačnímu chování vůči ženám v rámci procesu výběru a jmenování, jakož i v pracovních vztazích a že ženy i přes vyšší stupeň vzdělání, zájem o odborné vzdělávání a silnější propojení mají často nižší příjem než muži,
- K. vzhledem k tomu, že překážky rovnosti žen a mužů jsou v tomto odvětví velmi úporné a že opravňují přijetí konkrétních kroků ke snížení zjištěných podob nerovnosti, s přihlédnutím k velkému vlivu, který to může mít na společnost jako celek,
- L. vzhledem k tomu, že v oblasti sociálního zabezpečení umělkyň a umělců existují velké mezery, v jejichž důsledku dochází zejména u žen ke zhoršené příjmové situaci,
1. zdůrazňuje rozsah a soustavné přetrvávání nerovností mezi muži a ženami v oblasti divadelních umění, jakož i dopad, který nerovnoprávný způsob organizace tohoto odvětví může mít na celou společnost, vzhledem ke zvláštní povaze jeho činností;
 2. zdůrazňuje, že je naprosto nezbytné prosazovat a podporovat přístup žen ke všem uměleckým profesím, ve kterých jsou zastoupeny stále menšinově;
 3. připomíná, že podíl žen vykonávajících umělecká povolání, jakož i podíl žen na oficiálních místech v oblasti kultury je velmi nízký a že ženy jsou nedostatečně zastoupeny na odpovědných místech kulturních zařízení, akademií a univerzit;
 4. uznává, že je nutné provést v tomto odvětví zvláštní kroky, které umožní odhalit mechanismy a chování, které k těmto nerovnostem vedou;
 5. připomíná, že toto chování změní pouze prosazování zásady zastoupení obou pohlaví, neboť přinese komplementaritu úhlů pohledu, vnímavosti, metod a zájmů;
 6. zdůrazňuje, že je nezbytné usnadňovat přístup žen ke všem uměleckým profesím a profesím v divadelních uměních, kde jsou v menšině, a vybízí členské státy, aby odstranily všechny překážky, které ženám brání v přístupu do vedení kulturních institucí, akademií a univerzit;

7. zdůrazňuje, že diskriminace vůči ženám poškozuje rozvoj kulturního odvětví, neboť je připravuje o nadané a schopné lidi, a konstatuje, že nadaní lidé potřebují kontakt s publikem, aby získali uznání;
8. žádá o zavedení opatření s cílem zlepšit zastoupení žen ve vedení institucí, zejména prosazováním rovnosti v kulturních podnicích a institucích a v profesních organizacích;
9. vyzývá aktéry v kulturní oblasti, aby zvýšili zastoupení tvůrkyň a jejich uměleckých děl v programech, uměleckých sbírkách, vydavatelstvích či konzultacích;
10. konstatuje, že pokrok dosažený v oblasti rovnosti žen a mužů umožní postupně uplatňovat zásadu zastoupení obou pohlaví v pracovních týmech, programech a na pracovních setkáních, které dnes často fungují systémem oddělování pohlaví, jenž se jen málo slučuje s požadavky naší společnosti;
11. zdůrazňuje, že je důležité pokaždé, kdy je to možné, zaručit anonymitu uchazečů, a trvá na tom, že při konkursech hudebníků hrajících v orchestru je nezbytné zachovat náslech za zástěnou, díky němuž se do těchto souborů mohly dostat ženy;
12. vyzývá Komisi a členské státy, aby již nyní uvažovaly o první realistické etapě boje proti nerovnosti v divadelních uměních, která zajistí zastoupení nejméně jedné třetiny osob menšinového pohlaví ve všech částech tohoto odvětví;
13. vybízí členské státy, aby:
 - a) spolu se svými kulturními institucemi zvažily způsob, jak lépe odhalit mechanismy, jež vedou k nerovnosti, a tím co možná nejvíce odstranily veškerou diskriminaci související s pohlavím,
 - b) odstranily všechny překážky v přístupu žen do vedení nejrenomovanějších kulturních institucí a organizací,
 - c) zavedly v tomto odvětví nové způsoby organizace práce, přenesení odpovědnosti a časového rozvrhu, které zohlední omezení osobního života žen a mužů,
 - d) vzaly na vědomí, že v tomto odvětví je normou netypická pracovní doba, zvýšená mobilita a ohroženost zaměstnání, což má nepříznivý dopad zejména na ženy, a že je proto třeba nalézt kolektivní řešení pro zajištění hlídání dětí (otevření jeslí v kulturních podnicích s časovým rozvrhem přizpůsobeným času zkoušek a představení);
14. připomíná kulturním institucím, že je naprosto nezbytné naplnit v praxi demokratickou představu, že stejné práci muže a ženy musí odpovídat stejná mzda, což se ovšem v umělecké oblasti stejně jako v mnoha jiných odvětvích stále neděje;
15. konečně, vybízí členské státy, aby v odvětví divadelních umění provedly srovnávací analýzy současných poměrů v jednotlivých zemích Unie, a tím usnadnily vytváření a provádění společných politik, a aby vypracovaly statistiky, které umožní porovnávat a poměřovat dosažený pokrok;
16. vyzývá členské státy, aby zlepšily sociální situaci osob činných v umění a v kulturní

oblasti a aby přitom zohledňovaly rozdílné pracovní poměry a zajistily lepší sociální zabezpečení;

17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Také v uměleckých profesích přetrvávají případy výrazné nerovnosti mezi muži a ženami.

Proto jsme se zajímali o rozdíly, které se objevují při zařazování mužů a žen do celé oblasti kultury.

Úloha žen ve tvorbě a předtím již ve vzdělávání a profesionalizaci v kulturních odvětvích zároveň klade otázku rozdílu mezi muži a ženami, dělby práce mezi muži a ženami, pojetí a představy, které jsou s tím spojeny a souvisejí se stavem společnosti v jejích strukturách a v její historii.

Ve skutečnosti ženy v celém odvětví divadelních umění ještě stále obtížně získávají plnoprávné postavení.

Nemáme v úmyslu zkoumat podstatu uměleckých kvalit specifických pro ženy a pro muže v tomto odvětví nebo zvláštní profesionální schopnosti přisuzované jedněm či druhým, ale konstatovat způsob, jak se sociálně a kulturně vytvořily identity v oblasti divadelních umění, a navrhnout konkrétní řešení, která by mohla napravit nerovnováhu spojenou s existujícími situacemi nerovnosti.

V rámci vypracovávání této zprávy jsme skutečně konstatovali, že ženy jsou velmi zřídka přítomny na vysoce odpovědných místech ve velkých kulturních institucích a že tyto případy nerovnosti velmi často provází nerovnost v odměňování.

Analýza dělby práce v evropském uměleckém odvětví ukazuje stejně jako v mnoha jiných odvětvích, že ženy se při sestavování programu představení velkých institucí velmi málo objevují v řídicích funkcích a že počet žen v rozhodovacích nebo poradních orgánech je velmi málokdy stejný nebo vyšší než počet mužů.

Je třeba mít možnost využít všech existujících zdrojů pravomocí pro zdravý vývoj tohoto odvětví a také pro osobní naplnění mužů a žen. Muži a ženy nejsou rovnoměrně zastoupeni v různých profesích oblasti divadelních umění, ale navíc rozdílnost podmínek zaměstnání a práce a různá délka trvání profesního života v tomto odvětví jsou očividné.

Mohli jsme zaznamenat, že pokud jsou muži v některém konkrétním uměleckém odvětví v menšině, jako například v oblasti tance, znamená to výhodu profesního postupu (mnoho mužů zastává odpovědná místa ve velkých baletních souborech), zatímco pokud jsou v menšině ženy, jsou tím postiženy.

Proto je třeba zaručit vždy, kdy je to možné, anonymitu uchazečů a zachovat provádění náslechnů za zástěnou při konkursech hudebníků do orchestru.

Obecně se ani uměleckému odvětví nevyhýbají opakující se situace, v nichž se nacházejí ženy, které musí zároveň plnit své pracovní a rodinné povinnosti.

Sladování pracovních a rodinných závazků se ještě více dotýká žen v tomto odvětví vzhledem k netypické pracovní době při výkonu jejich profesí.

Proto považujeme za klíčové najít urychleně řešení pro otevření jeslí v kulturních podnicích, které časový rozvrh přizpůsobí hodinám zkoušek a představení.

ZÁVĚR

Kromě toho, že je třeba zajistit zastoupení obou pohlaví v rozhodovacích a poradních orgánech, které se vyslovují při přijímání zaměstnanců, povýšení, ocenění a přidělování finančních prostředků, by bylo třeba zajistit přítomnost nejméně jedné třetiny osob menšinového pohlaví ve všech oblastech tohoto odvětví a posílit nebo zřídit statistický dohled, který by umožnil zajistit srovnávací analýzy situace žen v různých zemích Unie a usnadnil koncepci a provádění společných politik.

Bylo by také třeba uvažovat o oživení psaných děl a skladeb vytvořených ženami, které se neuvádějí v programu často.

Samotný talent samozřejmě není příčinou kvality umělecké realizace nebo úspěchu v kariéře, ale ekonomické podmínky a příležitosti k setkávání s publikem výrazně přispívají k dovršení díla a k jeho úspěchu.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	20.1.2009
Výsledek závěrečného hlasování	+: 17 -: 0 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Edit Bauer, Emine Bozkurt, Hiltrud Breyer, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Claire Gibault, Livia Járóka, Urszula Krupa, Roselyne Lefrançois, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Eva-Britt Svensson, Anna Záborská
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Gabriela Crețu, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Maria Petre